

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/74/2018
Identifikačné číslo spisu: 3017200438
Dátum vydania rozhodnutia: 23. februára 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:3017200438.2

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej (sudca spravodajca) a členov senátu JUDr. Jany Martinčekovej a Mgr. Michala Novotného, v právnej veci žalobkyne: K. X. V., bytom V. XXXX/XX, XXX XX N., právne zastúpenej JUDr. MUDr. Miroslavom Pavlákom, advokátom, so sídlom Moyzesova 1744, 020 01 Púchov, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom ul. 29. augusta č. 8 a 10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 40428-2/2016-BA zo dňa 26. septembra 2017, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 14Sa/19/2017 - 64 zo dňa 12. marca 2018, t a k t o

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne, č. k. 14Sa/19/2017-64 zo dňa 12. marca 2018 z a m i e t a.

Účastníkom konania nárok na náhradu trov kasačného konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „správny súd“) rozsudkom č.k. 14Sa/19/2017-64 zo dňa 12. marca 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok“), postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania zákonnosti a zrušenia rozhodnutia žalovanej č. 40428-2/2016-BA zo dňa 26. septembra 2017. Žalovaná napadnutým rozhodnutím podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) zamietla jej odvolanie a súčasne potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Považská Bystrica č. 29265-3/2017-PB zo dňa 06. 04. 2017. Potvrdeným rozhodnutím bolo rozhodnuté, že žalobkyni vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 01. 07. 2014.

2. Správny súd v konaní, ktoré predchádzalo napadnutému rozsudku, skúmal či žalovaná rozhodla vecne správne a zákonne, ak vo vzťahu k žalobkyni vyslovila vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia odo dňa 01. 07. 2014.

3. Správny súd v napadnutom rozsudku skonštatoval, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov (L1A) je jednou zo štyroch licencií vydávaných Slovenskou lekárskou komorou v zmysle zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 578/2004“). Ďalej konštatoval, že uvedená licencia je určená pre lekárov, ktorí neplánujú mať vlastné zdravotnícke zariadenie, ale budú poskytovať zdravotnú starostlivosť u iných poskytovateľov, ktorí majú povolenie na prevádzkovanie zariadenia zdravotníckej starostlivosti, a to na základe zmluvy (mimo pracovného pomeru). Lekár - zamestnanec túto licenciu nepotrebuje. Takýto lekár potom pri realizácii svojej činnosti za svoje služby účtuje ako podnikateľ formou faktúry, pričom má povinnosť tieto faktúry viesť v rámci svojho účtovníctva. Uvedená licencia predstavuje oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu. Správny súd sa nestotožnil s argumentáciou žalobkyne, že na určité „završenie tejto licencie“ na ňu musí nadväzovať obchodnoprávny vzťah, inak sa za takéto oprávnenie nemôže považovať. Je zrejmé, že momentom právoplatnosti vydanej licencie je jej držiteľ oprávnený vykonávať podnikanie - zdravotnú činnosť a uzatvárať jednotlivé zmluvy, na základe ktorých potom v jednotlivých prípadoch realizuje v zmluvne dohodnutom rozsahu dojednanú zdravotnícku činnosť. Uvedené však neznamená, že samotná licencia nepredstavuje oprávnenie podľa osobitného predpisu.

4. V konaní podľa správneho súdu nebolo sporné, že žalobkyňa bola od roku 2006 do roku 2017 držiteľkou licencie typu L1A. Ku dňu 31. 12. 2013 podala odhlášku z poistenia, pričom žalovaná nedisponovala informáciou o tom, že v tomto čase bola držiteľkou predmetnej licencie L1A, a teda pri posudzovaní odhlášky vychádzala z údajov, ktoré jej boli dostupné. Predmetná odhláška bola vykonaná výlučne za účelom realizácie odhlásenia, ukončenia povinného poistenia, a preto z jej obsahu nie je možné dovodiť, že by ňou žalobkyňa mienila podať akékoľvek vyhlásenie alebo informáciu o jej licencií typu L1A alebo o tom, že na základe tejto licencie nepodniká. Uvedené nie je možné vyvodit' zo žiadnych okolností realizácie tohto formalizovaného a štandardizovaného úkonu vykonaného na formulári žalovanej.

5. Po obdržaní informácie o existencii licencie L1A od Slovenskej lekárskej komory, bola vec žalobkyne opätovne posúdená tak, že pokiaľ ide o zánik poistenia, tak toto nezaniklo (tak ako uviedla v odhláške) dňa 31. 12. 2013, ale až dňa 20.01.2014. Uvedené rozhodnutie nebolo napadnuté opravným prostriedkom a nadobudlo právoplatnosť. V rovnaký deň Sociálna poisťovňa vydala rozhodnutie, ktorým vzhľadom na skutočnosť, že vždy k 1.7. sa posudzuje existencia podmienok vzniku poistenia, rozhodla o vzniku povinného nemocenského a dôchodkového poistenia dňom 01. 07. 2014. Vec pritom bola posudzovaná podľa nanovo zákonom stanovených podmienok postavenia samostatne zárobkovo činných osôb pre účely poistenia.

6. Správny súd uviedol, že vo veci vzniku povinného poistenia sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením žalobou napadnutého rozhodnutia ako aj vyjadrenia žalovanej podanej k správnej žalobe, a preto iba skonštatoval, že potom ako žalobkyni zaniklo poistenie ku dňu 20. 01. 2014, jej v dôsledku zmeny právnej úpravy toto poistenie opätovne vzniklo, a to dňa 01. 07. 2014. Správny súd bol toho názoru, že bolo povinnosťou Sociálnej poisťovne posúdiť otázku existencie poistenia žalobkyne v súlade s aktuálne platnými a zákonom stanovenými podmienkami, pričom je zrejmé, že pri takejto zákonnej zmene môže nastať situácia, že poistenie vznikne osobám, ktorým podľa predtým platnej úpravy zaniklo, resp. neexistovalo. Nejde pritom o prípad pravej retroaktivity, tak ako tvrdila žalobkyňa. Zmenené podmienky stanovené zákonom Sociálna poisťovňa neuplatňovala spätne, ale k účinnosti zmenenej právnej úpravy s prihliadnutím na skutočnosť, že povinné poistenie vzniká vždy k 1.7. toho - ktorého roku. S účinnosťou od 01. 07. 2014 je samostatne zárobkovo činnou osobou osoba, ktorá dosiahla vek 18 rokov veku a v kalendárnom roku rozhodujúcom pre vznik alebo trvanie poistenia dosahovala príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti vo výške vyššej ako

12- násobku vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5 zákona o sociálnom poistení. Tieto podmienky žalobkyňa podľa správneho súdu splnila.

7. Ak žalobkyňa zdôrazňovala, že licenciu typu L1A nevyužívala, tak správny súd sa s uvedeným stotožňuje v tom smere, že uvedené oprávnenie na výkon činnosti je potrebné vidieť tak vo formálnej ako aj materiálnej rovine. Zatiaľ čo formálna rovina predstavuje existenciu tohto povolenia (v danej veci licencie), materiálna predstavuje právo na uvedenú činnosť podľa tohto oprávnenia vykonávať a dosahovať z nej príjem. Uvedená materiálna rovina však nepredstavuje dobrovoľné nevykonávanie činnosti, na ktorú je držiteľ oprávnenia licencovaný, ale faktickú (objektívnymi skutočnosťami) danú nemožnosť vykonávať regulovanú činnosť v zmysle udeleného oprávnenia. Správny súd v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II.ÚS 63/2012 <<https://www.aspi.sk/products/lawText/4/2782322/1/JUD%253A/JUD85557SK>> z 21. 02. 2013 a sp. zn. II.ÚS 426/2012 <<https://www.aspi.sk/products/lawText/4/2782322/1/JUD%253A/JUD85535SK>> zo dňa 21. 02. 2013. Žalobkyňa v podanej správnej žalobe netvrdila a správny súd nezistil, že by tu existovala zákonná prekážka, ktorá by bránila žalobkyni naplniť materiálnu stránku veci, teda dosahovať z predmetnej udelennej licencie príjem. Rozhodnutie žalobkyne uvedenú licenciu reálne nevyužívať napriek tomu, že o ňu požiadala, nemá pre posúdenie naplnenia materiálnej roviny postavenia žalobkyne ako samostatne zárobkovo činnnej osoby právny význam. Rovnako správny súd poukazuje na to, že odhlášku z poistenia nie je možné považovať za čestné vyhlásenie podľa § 21 ods. 4 zákona o sociálnom poistení.

8. Správny súd ďalej poukázal na ustanovenie § 5 zákona <<https://www.aspi.sk/products/lawText/4/2782322/1/ASPI%253A/461/2003%20Z.z.%25235>> o sociálnom poistení v znení účinnom k 01. 07. 2014, ktoré definovalo samostatne zárobkovo činnú osobu tak, že takejto osobe vzniká povinné nemocenské a dôchodkové poistenie, ak v predchádzajúcom roku dosiahla príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu. Na strane druhej povinné nemocenské a dôchodkové poistenie zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý sa nedosiahol vyššie uvedený príjem. Skutočnosť, že žalobkyňa nedosiahla v období roku 2013 príjem z predmetnej licencie typu L1A nemá vplyv na právne posúdenie veci ani s poukazom na skutočnosť, že § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení stanovuje ako ďalšiu podmienku vzniku poistenia dosiahnutie príjmu v zákonom stanovenej výške. Ani z gramatického výkladu tohto ustanovenia nie je možné dovodiť, že by malo ísť o príjem práve z tejto licencie. Naopak zákon je postavený na „jednote“ poistenia fyzickej osoby, ktorá má postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby (a to aj v prípade, že dosahuje príjem na základe viacerých oprávnení napr. živnostenského a licencie podľa osobitného predpisu). Zákon o sociálnom poistení upravuje povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnných osôb ako jedno poistenie. Pri posudzovaní príjmov z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti relevantnej na vznik, resp. na trvanie poistenia podľa správneho súdu nie je rozhodujúce či osoba dosiahla tento príjem zo živnosti, alebo z vytvorenia diela a umeleckého výkonu, resp. na základe iného právneho vzťahu, ktorý zakladá osobe status samostatne zárobkovo činnnej osoby. Ak napr. samostatne zárobkovo činná osoba dosahovala príjmy z viacerých činností pre výpočet poistného na sociálne poistenie sa vychádza z príjmu, ktorý dosiahla zo všetkých týchto činností spolu. Uvedené platí aj pri posudzovaní vzniku a zániku poistenia, a teda aj pri posudzovaní vzniku statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby pre účely poistenia v zmysle zákona o sociálnom poistení. Je preto pre vznik poistenia nerozhodné, že žalobkyňa nedosahovala z tejto licencie v rozhodnom období žiaden príjem, nakoľko je preukázané, že mala príjmy z podnikania, a to vo výške presahujúcej 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5 zákona o sociálnom poistení. Z uvedených dôvodov považuje správny súd záver správnych orgánov o vzniku poistenia za správny.

9. Pokiaľ ide o námietku, že pobočka žalovanej neupovedomila žalobkyňu o začatí predmetného nedávkového konania, a tým jej neposkytla možnosť vyjadriť sa k začatému konaniu, správny súd zastáva názor, že táto nie je dôvodná. Prejednávaná vec predstavuje nedávkové konanie, ktoré sa v

<<https://www.aspi.sk/products/lawText/4/2782322/1/ASPI%253A/461/2003%20Z.z.%2523184.8>>
sociálnom poistení začína na základe písomnej žiadosti účastníka konania alebo z podnetu organizačnej zložky žalovanej. Konanie, ktoré sa začalo na podnet organizačnej zložky žalovanej, ako tomu bolo aj v predmetnom prípade, je podľa § 185 ods. 4 <<https://www.aspi.sk/products/lawText/4/2782322/1/ASPI%253A/461/2003%20Z.z.%2523185.4>> zákona o sociálnom poistení začaté odo dňa, keď príslušná organizačná zložka žalovanej urobila voči účastníkovi konania prvý úkon. Zákon o sociálnom poistení však nekonkretizuje o aký úkon má ísť, a preto za prvý úkon je možné považovať aj doručenie rozhodnutia, pokiaľ žalovaná disponovala potrebnými a dostatočnými podkladmi pre rozhodnutie. Žalovaná nemá v danej veci podľa zákona o sociálnom poistení ani povinnosť, aby o začatí konania upovedomila všetkých známych účastníkov konania, ako to ukladá správny poriadok <<https://www.aspi.sk/products/lawText/4/2782322/1/ASPI%253A/71/1967%20Zb.>>. Taktiež zákon o sociálnom poistení neukladá povinnosť žalovanej pred vydaním rozhodnutia dať možnosť vyjadriť sa účastníkovi konania k jeho podkladu a k spôsobu jeho zistenia, prípadne navrhnúť jeho doplnenie. Správny súd v tejto súvislosti poukázal na závery vyplývajúce z uznesenia Najvyššieho súdu SR (ďalej aj „najvyšší súd“) sp. zn. 7Sžso/20/2010 zo dňa 24.02.2011, od ktorých nevidel dôvod sa odchýliť.

10. Záverom správny súd konštatoval, že žalobu ako nedôvodnú bolo potrebné zamietnuť v zmysle ustanovení SSP.

II.

Kasačná sťažnosť žalobkyne proti rozsudku správneho súdu

11. Proti tomuto rozsudku v zákonnej lehote podala kasačnú sťažnosť žalobkyňa prostredníctvom svojho právneho zástupcu (ďalej len „sťažovateľka“). Kasačnú sťažnosť odôvodnila tým, že správny súd nesprávne právne posúdil vec v zmysle § 440 ods. 1 písm. g) SSP a odklonil sa od rozhodovacej praxe kasačného súdu v zmysle § 440 ods. 1 písm. h) SSP.

12. Sťažovateľka na úvod kasačnej sťažnosti uviedla, že pobočka žalovanej (Považská Bystrica) rozhodla rozhodnutím č. 29265-7/2017-PB zo dňa 06. 04. 2017, že sťažovateľke zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 20. 01. 2014, a súčasne jej zaniklo aj právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby. Ďalej uviedla, že rozhodnutím č. 29265-3/2017-PB pobočka žalovanej rozhodla o tom, že sťažovateľke ako samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 01. 07. 2014, avšak podľa sťažovateľky pobočka žalovanej opomenula okolnosti, na základe ktorých mala sťažovateľka opätovne nadobudnúť postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby.

13. Nesprávne právne posúdenie správnym súdom sťažovateľka vidí najmä v tom, že správny súd sa nevysporiadal s § 3 zákona o sociálnom poistení, ktorý je neoddeliteľnou súčasťou tohto zákona a priamo definuje, čo je samostatná zárobková činnosť vykonávaná samostatne zárobkovo činnou osobou. Sťažovateľka poukazuje na vyriešenie statusovej otázky správnym súdom, ale aj žalovanou, ktorou malo byť zasiahnuté do právnej istoty a legitímnych očakávaní, najmä tým, že „vznik opätovného povinného sociálneho poistenia, ak je skutkovo právne vyriešený status SZČO, považujeme už za inú otázku, ako bolo uvádzané vyššie - v podstate ide o kvalifikáciu povinného sociálneho poistenia“. Zároveň uviedla, že žalovaná dospela k svojmu záveru o vzniku právneho postavenia sťažovateľky ako samostatne zárobkovo činnnej osoby len na základe skutočnosti, že je fyzickou osobou a v predchádzajúcom roku (2013) bola v právnom postavení samostatne zárobkovo činnnej osoby.

14. Sťažovateľka namietala, že sa jej právne postavenie v prítomnom čase (1. júla 2014) mení na základe skutočností z minulosti, ktoré uplynuli, prípadne zanikli, teda na základe jej právneho postavenia v roku 2013 (kedy bola samostatne zárobkovo činná osoba).

15. V ďalšej časti kasačnej sťažnosti bolo sťažovateľkou poukázané na rozdiely medzi jednotlivými licenciami, pričom bolo ňou skonštatované, že vydaním licencie L1A, L1B alebo L1C sa nezakladá lekárovi právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby. Licencia L1A je podľa sťažovateľky právnym aktom, ktorý však len oprávňuje držiteľa na uzavretie zmluvy s poskytovateľom a až takýmto právnym úkonom a vznikom právneho vzťahu sa lekár stane samostatne zárobkovo činnou osobou, keďže začne vykonávať činnosť v kontexte § 3 ods. 1 písm. b) zákona o sociálnom poistení. Dodáva, že ak chce lekár s licenciou na výkon samostatnej zdravotníckej praxe začať podnikat', nevyhnutne musí uzavrieť aspoň jeden kontrakt s iným poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, v ktorého zdravotníckom zariadení bude zdravotnú starostlivosť poskytovať.

16. Sťažovateľka poukázala na právnu úpravu poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v zmysle zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 578/2004 Z.z.“), ktorá definuje poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v § 4, a teda podľa sťažovateľky „ak zákon v konkrétnom ustanovení ustanoví, že určitý poskytovateľ je a priori podnikateľom, musí platiť, že poskytovateľa takto neoznačeného (v tom istom paragrafovom ustanovení) nemožno bez ďalšieho už a priori za podnikateľa považovať.“ Sťažovateľka tak poukázala na rozdielnosť v § 4 písm. b) a c) zákona č. 578/2004 Z.z., ak pod písm. b) je myslená fyzická osoba, ktorá poskytuje zdravotnú starostlivosť na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe a pod písm. c) fyzická osoba - podnikateľ alebo právnická osoba, ktorá poskytuje zdravotnú starostlivosť na základe povolenia na prevádzkovanie prírodných liečivých kúpeľov alebo povolenia na prevádzkovanie kúpeľnej liečebne podľa osobitného predpisu. Z tohto dôvodu nie je možné spravodlivo od sťažovateľky očakávať, že by sa mala považovať za podnikateľa, teda samostatne zárobkovo činnú osobu len preto, že je držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, avšak činnosť nevykonáva (t. j. nemá a ani nemala žiaden kontrakt - právny vzťah) a v jej prípade označenie „podnikateľ“ absentuje.

17. Záverom kasačnej sťažnosti zhrnula, že nevykonávala a ani nemohla vykonávať samostatnú zdravotnícku prax z dôvodu neexistencie zmluvného vzťahu s iným poskytovateľom, čo zákon č. 578/2004 Z.z. jednoznačne vyžaduje a preukázateľne bez činnosti samostatne zárobkovo činnnej osoby, právnych vzťahov a príjmu za samostatnú zdravotnícku prax, avšak podľa žalovanej a správneho súdu aj tak mal počas pracovnoprávneho vzťahu odborného zástupcu odvádzať povinné sociálne poistenie aj ako samostatne zárobkovo činná osoba. Možnú protiústavnosť videla sťažovateľka v tom, že ako fyzická osoba, ktorá už nie je samostatne zárobkovo činná osoba, prípadne nevykonávala žiadnu činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba, preukázateľne nemala v aktuálnom období žiaden zárobok ako samostatne zárobkovo činná osoba, riadne uhradila povinné sociálne poistenie ako zamestnanec, no napriek tomu podľa tvrdení žalovanej a taktiež správneho súdu, existuje stále povinnosť v tomto období platiť povinné sociálne poistenie. Uvedenú skutočnosť vníma sťažovateľka ako „extrémny stav nespravodlivosti“.

18. Sťažovateľka navrhla kasačnému súdu, aby napadnutý rozsudok správneho súdu zmenil tak, že rozhodnutie žalovanej a prvostupňového orgánu žalovanej zruší. Zároveň si uplatnila náhradu trov právneho zastúpenia v celom rozsahu.

III.

Vyjadrenie žalovanej ku kasačnej sťažnosti žalobkyne

19. Žalovaná využila svoje právo na základe zaslanej výzvy správneho súdu a vyjadrila sa ku kasačnej sťažnosti podaním zo dňa 06. 06. 2018.

20. Žalovaná zastáva názor, že vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia sťažovateľky, ako samostatne zárobkovo činnnej osoby, postupovala v súlade so zákonom o sociálnom poistení, pričom konala len v medziach uvedeného zákona. Žalovaná uvádza, že § 5 zákona o sociálnom poistení prešlo po 31. 12. 2010 a taktiež po 31. 06. 2014 výraznou legislatívnou zmenou, ktorá spôsobila, že niektoré fyzické osoby, napriek tomu, že vykonávali tú istú samostatnú zárobkovú činnosť ako pred 1. 1. 2011, nemali medzi 1. 1. 2011 a 30. 06. 2014 (ďalej len

„dotknuté obdobie“) v zmysle § 5 zákona o sociálnom poistení status samostatne zárobkovo činnnej osoby, a preto im zo zákona zaniklo povinné sociálne poistenie k 31. 12. 2010. Dôvodom, prečo tieto osoby nemali v dotknutom období status samostatne zárobkovo činnnej osoby bolo podľa názoru žalovanej, že neboli registrované v registri daňových subjektov podľa zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov, resp. zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti so zárobkovou činnosťou uvedenou v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3 zákona o sociálnom poistení.

21. V ďalšom žalovaná poukázala konkrétnejšie na jednotlivé legislatívne zmeny v danom období a skonštatovala, že od 1. 7. 2014 sa za samostatnú zárobkovú činnú osobu považuje v zmysle § 5 zákona o sociálnom poistení fyzická osoba, ktorá dovŕšila 18 rokov veku a v kalendárnom roku rozhodujúcom na vznik alebo trvanie povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby dosahovala príjmy uvedené v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3 zákona o sociálnom poistení, okrem fyzickej osoby, ktorá má podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie vykonávať osobnú asistenciu fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím. Legislatívna zmena podľa žalovanej spočívala v tom, že podmienka registrácie u správcu dane bola nahradená podmienkou dosahovania príjmov uvedených v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3 zákona o sociálnom poistení. Z uvedeného dôvodu už nie je potrebná registrácia u správcu dane, ale stačí len dosahovať príjmy uvedené v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3 zákona o sociálnom poistení.

22. Vo vzťahu k zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia sťažovateľky ku dňu 20. 01. 2014, žalovaná poznamenáva, že rozhodnutím žalovanej sa upravil status sťažovateľky ku dňu 20. 01. 2014, no toto právoplatné rozhodnutie nepredstavuje právnu prekážku v následnom posudzovaní statusu sťažovateľky ako samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia. Žalovaná dopĺňa, že vznik, resp. zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnných osôb sa posudzuje vždy k 1. júlu kalendárneho roka, pričom sa vychádza z príjmu z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti alebo z výnosu súvisiaceho s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou, ktorý samostatne zárobkovo činnná osoba dosiahla za predchádzajúci kalendárny rok bez odpočítania daňových výdavkov preukázateľne vynaložených na jeho dosiahnutie, udržanie a zabezpečenie. Sťažovateľka tak podľa žalovanej spĺňala podmienky upravené v § 5 zákona o sociálnom poistení (dovŕšenie veku 18 rokov a za rok 2013 dosiahla príjmy podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov), a preto nadobudla od 01. 07. 2014 status samostatne zárobkovo činnnej osoby.

23. Žalovaná považovala za potrebné uviesť vo vzťahu k námietkam sťažovateľky týkajúcich sa vzniku povinného sociálneho poistenia od 01. 07. 2014, že žalovaná opätovne skúmala splnenie podmienok v § 5 zákona o sociálnom poistení bez ohľadu na to, či sťažovateľka mala alebo nemala v roku 2013 na účely sociálneho poistenia status samostatne zárobkovo činnnej osoby.

24. V ďalšom poukazuje žalovaná na právnu úpravu v zákone č. 578/2004 Z.z., ktorá upravuje rôzne alternatívy ako možno vykonávať zdravotnícke povolanie. Zákon č. 578/2004 Z.z. podľa názoru žalovanej ustanovuje, že na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe je potrebná jedine licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, nevyžaduje sa ďalšie povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia. Držiteľ licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe vydaný podľa § 68 ods. písm. a) zákona č. 578/2004 Z.z. (licencia L1A) je oprávnený priamo na základe predmetnej licencie vykonávať zdravotnícke povolanie a poskytovať zdravotnú starostlivosť. Žalovaná poukazuje, že s týmto právnym názorom sa stotožnilo aj Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) a minister, ktorý vo svojej odpovedi na interpeláciu č. 18 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky vo veci problematiky platenia odvodov za licencie Slovenskej lekárskej komory uviedol: „Podľa zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti zdravotnícke povolanie môže fyzická osoba vykonávať okrem iného na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A), ktorú vydáva Slovenská lekárska komora (SLK) a na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia, ktoré vydáva samosprávny kraj.

Obidve oprávnenia zakladajú status samostatne zárobkovo činnej osoby na účely sociálneho poistenia.“ (verejne prístupná parlamentná tlač č. 487).

25. Vo vzťahu k námietkam týkajúcich sa Registračného listu fyzickej osoby - odhlášky, žalovaná konštatuje, že registračným listom si fyzická osoba plní svoju oznamovaciu povinnosť ustanovenú v § 228 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 572/2009 Z. z. Registračný list fyzickej osoby je výlučne oznámením vzniku, prerušenia alebo zániku sociálneho poistenia, teda deklaruje len skutočnosti, ktoré nastali priamo zo zákona. Podaný Registračný list fyzickej osoby - odhláška sama o sebe nespôsobuje zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnej osoby, pretože zánik týchto poistení nastáva až na základe právnych skutočností ustanovených zákonom o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. V tejto súvislosti žalovaná poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Sžso/16/2016, ktorý vyslovil, že „Prihláška samostatne zárobkovo činnej osoby do povinného poistenia, ako aj odhláška z tohto poistenia, sú v zmysle zákona o sociálnom poistení len evidenčnými úkonmi, ktoré je samostatne zárobkovo činná osoba povinná urobiť do ôsmich dní od vzniku, resp. zániku poistenia. Uvedené úkony však vznik alebo zánik povinného poistenia nespôsobujú, pretože tieto nastávajú na základe zákona v nadväznosti na nadobudnutie, resp. zánik oprávnenia na podnikanie.“

26. Záverom žalovaná navrhla, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietol ako nedôvodnú.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

27. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) bol formálne zriadený ústavným zákonom č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov dňa 1. januára 2021 a na základe zák. č. 423/2020 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s reformou súdnictva.

28. Podľa § 101e ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z. z., najvyšší správny súd začne činnosť 1. augusta 2021.

29. Podľa § 101e ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z., o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z. z., výkon súdnictva prechádza od 1. augusta 2021 z Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na najvyšší správny súd vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc najvyššieho správneho súdu.

30. Najvyšší správny súd ako súd kasačný (§ 11 písm. h) v spojení s § 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke najvyššieho správneho súdu www.nssud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť sťažovateľky nie je dôvodná.

31. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Trenčíne, č. k. 14Sa/19/2017 - 64 zo dňa 12. marca 2018, ktorým správny súd žalobu zamietol.

32. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu správneho súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu.

33. Predmetom preskúmacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie žalovanej č. 40428-2/2016-BA zo dňa 26. septembra 2017, ktorým bolo podľa § 218 ods. 1 zákona o sociálnom poistení zamietnuté odvolanie a súčasne bolo potvrdené rozhodnutie pobočky žalovanej č. 29265-3/2017-PB zo dňa 06. 04. 2017. Potvrdeným rozhodnutím bolo rozhodnuté, že sťažovateľke vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 01. 07. 2014.

34. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverené právomoci a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe, či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi. Správny súd v správnom súdnictve poskytuje ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 SSP). Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 SSP). Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 SSP). Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 SSP).

35. Kasačný súd dáva tiež do pozornosti, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 199 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ak žalobca je fyzickou osobou, ktorou namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení a na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

V.

Právne posúdenie kasačným súdom

36. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

37. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

38. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

39. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok. Z citovanej právnej úpravy ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie

všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

40. Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisu správneho súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovanej a právnej úpravy zákona o sociálnom poistení, kasačný súd zistil, že medzi účastníkmi ostalo predovšetkým sporné, či žalovaná v súlade so zákonom o sociálnom poistení v platnom znení určila, že sťažovateľke ako samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 01. 07. 2014.

Otázku vzniku povinného sociálneho poistenia sťažovateľky, viažucej sa k posudzovaniu statusu sťažovateľky ako samostatne zárobkovo činnnej osobe, kasačný súd považoval za zásadnú, a preto zameril svoju pozornosť predovšetkým na to, či v rozhodnej dobe sťažovateľka naplnila znaky samostatne zárobkovo činnnej osoby vo vzťahu k jej povinnosti platiť povinné sociálne poistenie podľa právnej úpravy zákona o sociálnom poistení.

41. V zmysle právnej úpravy ustanovenej v § 5 zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 338/2013 Z. z., zákonodarca za samostatne zárobkovo činnnú osobu podľa tohto zákona považuje fyzickú osobu, ktorá dovŕšila 18 rokov veku a v kalendárnom roku rozhodujúcom na vznik alebo na trvanie povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby dosahovala príjmy uvedené v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3, okrem fyzickej osoby, ktorá má podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie vykonávať osobnú asistenciu fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím. Podľa § 3 ods. 1 písm. b) zákona o sociálnom poistení, zárobková činnosť je, ak osobitný predpis (v tomto prípade Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 988/2009 zo 16. septembra 2009) alebo medzinárodná zmluva, ktorá má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky, neustanovuje inak, činnosť vyplývajúca z právneho vzťahu, ktorý zakladá dosahovanie príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu. Zárobková činnosť je aj v zmysle § 3 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, činnosť podľa odseku 1, z ktorej príjem nepodlieha dani z príjmov podľa osobitného predpisu (v tomto prípade zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov) preto, že tak ustanovujú predpisy a medzinárodné zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia. V zmysle § 3 ods. 3 zákona o sociálnom poistení, zárobková činnosť je aj činnosť podľa odseku 1, z ktorej príjem nepodlieha dani z príjmov podľa osobitného predpisu, (v tomto prípade zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov), ak na fyzickú osobu, ktorá túto zárobkovú činnosť vykonáva, sa v právnych vzťahoch sociálneho poistenia uplatňujú predpisy Slovenskej republiky podľa osobitného predpisu (v tomto prípade Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 988/2009 zo 16. septembra 2009) alebo sa uplatňuje medzinárodná zmluva, ktorá má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Z citovanej právnej úpravy vyplýva, že zákonodarca v § 5 zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 338/2013 Z. z. účinného od 01. 01. 2014, za samostatne zárobkovo činnnú osobu považuje fyzickú osobu, ktorá dovŕšila 18 rokov veku a v kalendárnom roku rozhodujúcom na vznik alebo na trvanie povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby dosahovala zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu. Osobitným predpisom upravujúcim oprávnenie na výkon podnikania a výkon samostatne zárobkovej činnosti v prípade lekára je zákon č. 578/2004 Z.z.. Zákonodarca v prvej časti uvedeného zákona v úvodných ustanoveniach definuje

zdravotnícke povolanie (§ 3), poskytovateľa zdravotnej starostlivosti (§ 4). V zmysle právnej úpravy ustanovenej v § 3 ods. 4 písm. c) tohto zákona (zdravotnícke povolanie sa vykonáva na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 10)), v spojení s § 4 písm. b) tohto zákona (poskytovateľ je fyzická osoba, ktorá poskytuje zdravotnú starostlivosť na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 10)), lekár ako poskytovateľ zdravotnej starostlivosti je oprávnený na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 10) na základe licencie (§ 68). Podľa § 10 ods. 1 tohto zákona samostatnú zdravotnícku prax môžu vykonávať zdravotnícki pracovníci v povolani lekárov, zubných lekárov, sestier, pôrodných asistentiek, fyzioterapeutov, liečebných pedagógov, logopédov, psychológov a masérov. Na výkon samostatnej zdravotníckej praxe sa vyžaduje licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe [§ 68 ods. 1 písm. a)]; V zmysle § 10 ods. 2 tohto zákona, samostatná zdravotnícka prax podľa odseku 1 je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia, ak v odseku 3 nie je ustanovené inak, alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení. Podľa § 68 ods. 1 písm. a) tohto zákona licencie sa vydávajú na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 10) zdravotníckym pracovníkom v povolani lekárov, zubných lekárov, sestier, pôrodných asistentiek, fyzioterapeutov, masérov, logopédov, liečebných pedagógov a psychológov.

42. Z citovanej právnej úpravy vyplýva, že lekár ako poskytovateľ zdravotnej starostlivosti je oprávnený vykonávať samostatnú zdravotnícku prax (§ 10 ods.1) na základe licencie, pričom zákonodarca výslovne ustanovuje, že na výkon samostatnej zdravotníckej praxe sa vyžaduje licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe [§ 68 ods. 1 písm. a)], teda licencia L1A. V právnej úprave ustanovenej v § 10 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z.z. zákonodarca predpokladá výkon samostatnej zdravotníckej praxe v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia, alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení. Vychádzajúc z uvedeného vydanie licencie L1A je oprávnením lekára na výkon samostatne zárobkovej činnosti, resp. na výkon podnikania.

43. Otázkou postavenia (statusu) lekára ako samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31.12.2010 z dôvodu, že bol držiteľom licencie L1A sa zaoberal a dal na ňu odpoveď Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v rozsudku sp. zn. 1Vs 3/2019 zo dňa 24. novembra 2020. Ústavná sťažnosť proti uvedenému rozsudku najvyššieho súdu bola odmietnutá Ústavným súdom Slovenskej republiky uznesením č. k. IV.ÚS 610/2021-22 zo dňa 30. 11. 2021.

44. Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 1Vs 3/2019 zo dňa 24. novembra 2020 k otázke statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby na základe oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení platnom do 31. 12. 2010 citujúc § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31.12.2010, § 3 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 4 zákona č. 578/2004 Z.z., § 10 ods. 1,2 zákona č. 578/2004 Z. z., § 68 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., konštatoval: „.....,Licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. (ďalej aj „licencia L1A“) nie je podmienkou na vydanie povolenia podľa § 12 zákona č. 578/2004 Z. z. Ide o licenciu, ktorá nie je žiadnym spôsobom viazaná na povinnosť držby licencie L1B alebo L1C, súčasne však držba licencie L1A nevyklučuje, aby lekár bol držiteľom aj licencií L1B a L1C. Veľký senát sa stotožňuje s názorom, že licencia L1A oprávňuje lekára vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste, a že lekár - držiteľ licencie L1A je oprávnený bez ďalšieho povolenia alebo súhlasu akéhokoľvek orgánu poskytovať zdravotnú starostlivosť. Iba na jeho vôli je ponechané, či uvedenú licenciu bude aj využívať, a teda, či bude uzatvárať dohody/zmluvy o výkone zdravotnej starostlivosti s inými prevádzkovateľmi zdravotníckych zariadení, a vybrať si, v ktorom zdravotníckom zariadení, resp. inom mieste (napr. v byte chorého, v inom prirodzenom sociálnom prostredí osoby, ktorá vyžaduje poskytovanie zdravotnej starostlivosti) bude zdravotnú starostlivosť poskytovať. V prípade poskytovania zdravotnej starostlivosti na základe licencie L1A ide o tzv. „návštevnú službu“. Samotná skutočnosť, že prevádzkovateľ zdravotníckeho zariadenia, s ktorým lekár - držiteľ licencie L1A uzatvára dohodu/zmluvu, je povinný spĺňať podmienky ustanovené zákonom, medzi ktoré patrí aj vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia s oprávnením na vykonávanie

samostatnej zdravotníckej praxe lekára - držiteľa licencie L1A nijako nesúvisí. Povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia sa viaže výlučne na osobu prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Zánikom povolenia neprestane lekár, ktorý je držiteľom licencie L1A, spĺňať podmienky pre vydanie tohto druhu licencie. Splnenie predpokladov pre vydanie licencie L1A lekárom nie je naviazané na vydanie povolenia prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Skutočnosť, že lekár - držiteľ licencie L1A uzatvára súkromné zmluvy/dohody s prevádzkovateľom zariadenia, ktorý má vydané povolenie, nemožno chápať ako podmienku oprávnenia na výkon zdravotníckej praxe. Podmienky na výkon samostatnej zdravotníckej praxe musí lekár splniť na to, aby mu licencia L1A bola vydaná (pred vydaním licencie L1A). Zmluvu/dohodu s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia uzatvára následne, po tom, čo spĺňa podmienky na výkon zdravotníckej praxe, teda po vydaní licencie L1A.

Veľký senát sa z vyššie uvedených dôvodov stotožnil s názorom senátu 9S, že v prípade držiteľov licencií L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od vôle držiteľa licencie, ktorá by mu bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste. Skutočnosť, že držiteľ licencie L1A uvedenú licenciu nevyužíva, neznamená reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z., by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. nekonaní držiteľa oprávnenia.

Vzhľadom na uvedené držiteľ licencie L1A má postavenie (status) samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. Z uvedených dôvodov Veľký senát v konaní vedenom pod sp. zn. 1Vs/3/2019 dospel k záveru, že je potrebné sa odchýliť od záveru Veľkého senátu vo veci sp. zn. 1S/1/2019. Na prvú otázku, teda „či licencia L1A vydaná lekárovi na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 10 ods. 2 zákona č. 548/2004 Z. z. má alebo nemá charakter oprávnenia na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z.“, uvádza nasledovnú odpoveď:

Licenciu L1A (na výkon samostatnej zdravotníckej praxe) ako samostatné oprávnenie na výkon zdravotníckeho povolania podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti treba považovať za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z., na základe ktorého je lekár - držiteľ licencie L1A považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu na účely zákona o sociálnom poistení.

Vykonávanie zdravotníckeho povolania v pracovnoprávnom vzťahu lekárom, ktorý je držiteľom licencie L1B a ktorý je súčasne stále držiteľom licencie L1A, nie je prekážkou

možnosti poskytovať zdravotnú starostlivosť aj na základe licencie L1A, a teda nie je dôvodom, aby držiteľ licencie L1A nebol považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z.z.....“.

45. Vo vzťahu k námietke sťažovateľky týkajúcej sa jej „odhlásenia z povinného sociálneho poistenia“, ktoré mala vykonať prostredníctvom zaslania Registračného listu fyzickej osoby - odhláška, sa kasačný súd stotožňuje s vyjadrením žalovanej k tejto veci a zároveň dodáva, že táto otázka bola riešená aj vo vyššie uvedenom rozsudku veľkého senátu najvyššieho súdu, ktorý skonštatoval: „Keďže zákon č. 461/2003 Z. z. výslovne vyžaduje podanie „vyhlásenia“ podľa § 21 ods. 4 písm. b), za splnenie tejto povinnosti nemožno považovať podanie Registračného listu - odhlášky, z obsahu ktorého náležitosti vyhlásenia nevyplývajú. Na účely § 21 ods. 4 v spojení s § 228 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z. Sociálna poisťovňa vydala a na svojej webovej stránke zverejnila tlačivo „Vyhlásenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby, na ktorú má oprávnenie podľa osobitného predpisu.“ Z obsahu tohto tlačiva vyplýva, že sa týka samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 písm. c) zákona, ktorá vyhlasuje, že od vzniku pracovného pomeru, t. j. „od .....“ túto činnosť nevykonáva a že toto vyhlásenie podáva ako súčasť Registračného listu FO - odhlášky z povinného nemocenského poistenia a z povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby z dôvodu zániku týchto poistení.“

46. Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení č.k. IV.ÚS 610/2021-22 zo dňa 30.11.2021, ktorým odmietol ústavnú sťažnosť proti uvedenému rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č.k. 1Vs 3/2019 zo dňa 24. novembra 2020, konštatoval: ..... „Podľa názoru ústavného súdu napadnutý rozsudok nie je možné považovať za zjavne neodôvodnený ani za arbitrárny, teda taký, ktorý by bol založený na právnych záveroch nemajúcich oporu v zákone, resp. popierajúcich podstatu, zmysel a účel v predmetnom konaní aplikovaných ustanovení právnych predpisov. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu zo strany všeobecného súdu je možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z ústavnoprávneho hľadiska preto nie je dôvod na spochybnenie záverov napadnutého rozsudku, pretože sú dostatočne zdôvodnené, aj keď s takým zdôvodnením sťažovateľ nesúhlasí a využíva dostupnú inštančnú možnosť tieto závery vo svoj prospech „prebít“, nie však na podklade využiteľnom pre ústavnú sťažnosť. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu je teda ústavne udržateľný. ....“

47. Rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky a ako aj rozhodnutie veľkého senátu najvyššieho súdu je pre súdy záväzné.

48. Kasačný súd v preskúmvanej veci upriamil pozornosť na uvedené rozhodnutie veľkého senátu kolégia najvyššieho súdu len vo vzťahu k posudzovaniu statusu lekára ako samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle právnej úpravy uvedenej v § 5 zákona o sociálnom poistení. V predmetnom rozhodnutí, veľký senát skúmal status lekára v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. 12. 2010. Predmetom súdneho prieskumu v danej veci je rozhodnutie Sociálnej poisťovni vo vzťahu k sťažovateľke týkajúce sa vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia z titulu samostatne zárobkovo činnnej osoby - lekára. V uvedenom prípade je potrebné prípad sťažovateľky subsumovať pod právnu úpravu § 5 zákona o sociálnom poistení v znení novely zákona č. 338/2013 Z. z. účinnej od 01. 01. 2014. Ustanovenie § 5 zákona o sociálnom poistení prešlo po 31. 12. 2010 výraznou legislatívnou zmenou. Právna úprava § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. 12. 2010 ustanovila, že samostatne zárobkovo činná osoba je fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu. Naopak právna úprava § 5 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom od 01. 01. 2014 ustanovila, že samostatne zárobkovo činná osoba je fyzická osoba, ktorá dovŕšila 18 rokov veku a zároveň v rozhodnom období dosahovala príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu. Z uvedeného vyplýva, že zákonodarca v oboch právnych úpravách § 5 zákona o sociálnom poistení predpokladal pre nadobudnutie statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby oprávnenie na výkon samostatne zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu, pričom osobitným predpisom upravujúcim oprávnenie na výkon samostatne zárobkovej činnosti v prípade lekára je zákon č. 578/2004 Z.z., ktorý upravuje oprávnenie lekára na výkon samostatnej zdravotníckej praxe.

49. Vychádzajúc z vyššie uvedeného a skutkových zistení, ktoré v danej veci potvrdili, že sťažovateľke dňa 20. 01. 2014 zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie z dôvodu zániku právneho postavenia samostatne zárobkovo činnnej osoby (zrušenie registrácie u príslušného správcu dane), pričom aj po tomto dni ostala v platnosti jej licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe č. L1A/TN/0513/05 vydaná Slovenskou lekárskou komorou a za predchádzajúce obdobie vykazovala príjem, Sociálna poisťovňa v oboch stupňoch rozhodla v súlade so zákonom o sociálnom poistení, keď rozhodla tak, že sťažovateľke ako samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 01. 07. 2014, keďže v intenciách vyššie uvedeného názoru veľkého senátu najvyššieho súdu v spojení s rozhodnutím Ústavného súdu SR, sťažovateľka ako držiteľka licencie L1A mala postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení, pretože u nej ako držiteľky licencie L1A bola naplnená formálna a materiálna stránka oprávnenia na výkon samostatne zárobkovej praxe.

50. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti kasačný súd nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so správnou citáciou dotknutých

právných noriem obsiahnutých v dôvodoch napadnutého rozsudku správneho súdu, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výrokov tohto rozsudku. Z uvedených dôvodov kasačný súd námietky sťažovateľky proti rozsudku správneho súdu považoval za nedôvodné a nespôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia. Kasačný súd dospievajúc k záveru, že napadnuté rozhodnutie správneho súdu je vecne a právne správne, kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

51. O nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodol najvyšší správny súd tak, že sťažovateľke (žalobkyni), ktorá v tomto konaní nemala úspech, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP) a žalovanej ich nepriznal, lebo to nemožno spravodlivo požadovať (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 SSP).

52. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.